

ПИТАННЯ РОЗВИТКУ, ЗАСТОСУВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, УДОСКОНАЛЕННЯ ЇХ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

УДК 623.746

¹Олещук Микола Миколайович

<https://orcid.org/0000-0001-9737-6896>

²Коршець Олена Антонівна (канд. техн. наук, доцент)

<https://orcid.org/0000-0002-7225-0848>

²Горбенко Володимир Михайлович (канд. військ. наук, доцент)

<https://orcid.org/0000-0002-7030-0995>

¹Командування Повітряних Сил Збройних Сил України, Вінниця, Україна

²Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, Київ, Україна

ПОГЛЯДИ ЩОДО НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

На підставі досвіду застосування Повітряних Сил Збройних Сил України під час триваючої російсько-української війни, визначені можливі напрямки розвитку Повітряних Сил Збройних Сил України з огляду на ймовірні сценарії загроз в повітряному просторі.

В статті проаналізовано існуючий склад, стан та завдання Повітряних Сил Збройних Сил України в умовах протидії повномасштабній агресії російської федерації. Розглянуті особливості виконання родами військ Повітряних Сил завдань з охорони повітряного простору та протиповітряного прикриття важливих державних і військових об'єктів, в умовах постійної загрози ракетного нападу на всій території України, а також завдань в операціях сил оборони. Запропоновані можливі напрямки розвитку Повітряних Сил Збройних Сил України та визначені першочергові заходи спрямовані підвищення спроможностей військових частин (підрозділів) Повітряних Сил.

Ключові слова: Повітряні Сили, авіація, зенітні ракетні війська, радіотехнічні війська, озброєння та військова техніка, російсько-українська війна, загрози з повітря.

Вступ

З першого дня повномасштабної російсько-української війни повітряно-космічні сили російської федерації намагались завоювати перевагу (панування) в повітряному просторі України. Навколо державного кордону противником було створено угруповання авіації, яке нараховувало близько 700 бойових літаків і гвинтокрилів. Завоювання переваги (панування) у повітрі надало б можливість противнику створити сприятливі умови для досягнення стратегічної мети – зміни політичного керівництва та захоплення території України [1-3].

З перших днів, так званої “спеціальної воєнної операції”, агресор завдавав зосереджені, групові та поодинокі ракетно-авіаційні удари по об'єктам воєнної інфраструктури, літакам на аеродромах, позиціям та розташуванню військових частин

(підрозділів) авіації, зенітних ракетних та радіотехнічних і спеціальних військ Повітряних Сил.

Проте, прагнення швидкої перемоги, що базувалося на засадах ще радянської воєнної теорії – випередження противника в раптовості, наступ на широкому фронті, призвело до розпорошення зусиль та ресурсів на багатьох напрямках, що не дозволило агресору виконати основні оперативні завдання першого етапу вторгнення.

Противник втратив час та можливості для завдання масованих ракетно-авіаційних ударів. Проведення одночасно повітряної і наземної наступальних операцій не дозволило угрупованню повітряно-космічних сил російської федерації масувати застосування засобів повітряного нападу на досягнення основної мети – завоювання

переваги у повітрі. Противник був змушений відійти з багатьох напрямків, відмовитися від заявлених стратегічних воєнно-політичних цілей. Війна перейшла у фазу тривалого протистояння на виснаження. Дії засобів повітряного нападу наразі зосереджені на послідовному руйнуванні об'єктів критичної інфраструктури, складових системи життєзабезпечення населення.

Таким чином, протистояння в повітряній сфері було, є і буде визначальним для досягнення мети операцій і війни в цілому [2-6]. Проведений аналіз досвіду застосування Повітряних Сил Збройних Сил (ПС ЗС) України в триваючій російсько-українській війні, доводить необхідність удосконалення існуючої структури військових формувань та органів військового управління виду, використання сучасних зразків озброєння та військової техніки (ОВТ), пошуку нових способів їх застосування [7, 8], що і обумовлює актуальність даної статті.

Матеріали та методи

Аналіз набутого бойового досвіду застосування ПС ЗС України у російсько-української війни з 2014 року, досвід останніх локальних війн та збройних конфліктів [2, 4, 6, 9], визначає основні тенденції збройної боротьби в повітрі та особливості виконання завдань родами військ ПС ЗС України в операціях (бойових діях). В цьому контексті важливим є аналіз сучасних форм дій та способів застосування угруповань родів військ ПС ЗС України [1, 8]. На підставі якого має здійснюватися обґрунтування напрямків удосконалення існуючої структури та складу виду, шляхів підвищення бойових спроможностей авіації, зенітних ракетних та радіотехнічних військ, а також постачання (отримання, закупівлі) нових зразків ОВТ від країн-партнерів.

В рамках імплементації стратегічних цілей розвитку ЗС України на основі прийнятих в НАТО принципів і стандартів в систему управління ПС ЗС України покладено принцип відокремлення функцій формування, підготовки та розвитку військ від функцій управління їх застосуванням. Таким чином, ще до початку повномасштабної агресії, органи управління ЗС України переведено на "J (A)-структуру", були відпрацьовані та впроваджені основні доктринальні документи [7, 10, 11].

Наразі, першочерговим для ПС ЗС України є зосередження основних зусиль на виконанні завдання стратегічного рівня – охорони повітряного простору та протиповітряного прикриття важливих державних і військових об'єктів та необхідності подальшого розвитку теорії і впровадження повітряної операції з метою зриву або відбиття повітряної наступальної операції противника (повітряна оборонна операція), як основної, найвищої форми дій ПС ЗС

України [1, 8].

Мета статті – аналіз набутого досвіду російсько-української війни, виявлення проблемних питань застосування ПС ЗС України та обґрунтування можливих напрямків розвитку виду в найближчій перспективі.

Результати

Повітряні Сили – це потужний, високоманеврений та технологічний вид Збройних Сил України, є і залишиться одним із головних інструментів відсічі військової агресії проти України, забезпечення стійкості її системи оборони, гарантування миру і безпеки держави у взаємодії з іншими складовими сил оборони [12, 13].

Повітряні Сили призначені для відбиття агресії з повітря, ураження з повітря угруповань військ (сил) та важливих об'єктів противника, прикриття у взаємодії з іншими видами Збройних Сил угруповань своїх військ, критичних об'єктів інфраструктури та комунікацій.

Основними завданнями Повітряних Сил є: несення бойового чергування з охорони повітряного простору та протиповітряного прикриття важливих державних і військових об'єктів;

ведення повітряної, радіолокаційної, радіо - та радіотехнічної розвідки;

охорона повітряного простору держави та контроль за дотриманням порядку його використання;

забезпечення захисту об'єктів Повітряних Сил від терористичних посягань, підготовка і застосування сил і засобів у разі вчинення терористичного акту у повітряному просторі, участь у проведенні антитерористичних операцій; здійснення повітряних перевезень (аеромедичної евакуації);

виконання заходів пошуково-рятувального забезпечення [8].

На сьогоднішній день до складу Повітряних Сил входять органи військового управління, бригади тактичної та транспортної авіації, зенітні ракетні бригади та зенітні ракетні полки, радіотехнічні бригади, частини розвідки, окремі батальйони радіоелектронної боротьби (РЕБ), частини та установи забезпечення життєдіяльності.

Структурними одиницями Повітряних Сил є повітряні командування, зміст діяльності яких спрямований на безпосередню організацію охорони повітряного простору у визначених зонах відповідальності.

Охорона повітряного простору та протиповітряного прикриття важливих державних і військових об'єктів забезпечується шляхом несення бойового чергування, порядок виконання якого закріплено у відповідних нормативних документах [14-16].

До виконання завдань бойового чергування від Повітряних Сил залучаються визначені бойові розрахунки авіаційних, зенітних ракетних та радіотехнічних підрозділів угруповання яких забезпечує створення системи винищувального та зенітного ракетного прикриття.

Операційне середовище ПС ЗС України наразі залишається складним та динамічним. Противник продовжує завдавати ракетно-авіаційних ударів по всій території України, в тому числі і по об'єктах цивільного призначення, намагається відновлювати та нарощувати угруповання повітряно-космічних сил на південному, східному та північному напрямках.

Зусилля Повітряних Сил і надалі спрямовані на забезпечення надійності виконання завдань з охорони повітряного простору України, прикриття угруповань військ та виконання завдань авіаційної підтримки в операціях (бойових діях).

При цьому, слід зазначити що ПС ЗС України і досі використовують авіаційне, зенітне ракетне і радіотехнічне ОВТ, що залишилась у спадок від Радянського Союзу. Ремонт та підтримання боєздатності застарілих зразків, за теперішніх

обставин, потребує значних ресурсів, а модернізація взагалі є недоцільною, що обумовлює нагальну необхідність переходу на ОВТ західного виробництва.

Досвід триваючої російсько-української війни доводить, що основними завданнями військово-повітряних сил повітряно-космічних сил російської федерації були і залишаються [3]:

завоювання та утримання переваги (панування) в повітрі у визначених районах (на напрямках);

знищення об'єктів критичної інфраструктури, системи управління військами та зброєю, протиповітряної оборони (ППО), розвідки та РЕБ, баз, арсеналів, угруповань військ (сил), авіації на аеродромах базування;

прикриття та авіаційна підтримка угруповань військ (сил);

локалізація району ведення операцій (бойових дій) шляхом знищення елементів інфраструктури в оперативній та стратегічній глибині.

Основні об'єкти ракетно-авіаційних ударів по території України у перший день війни наведено на рисунку 1.

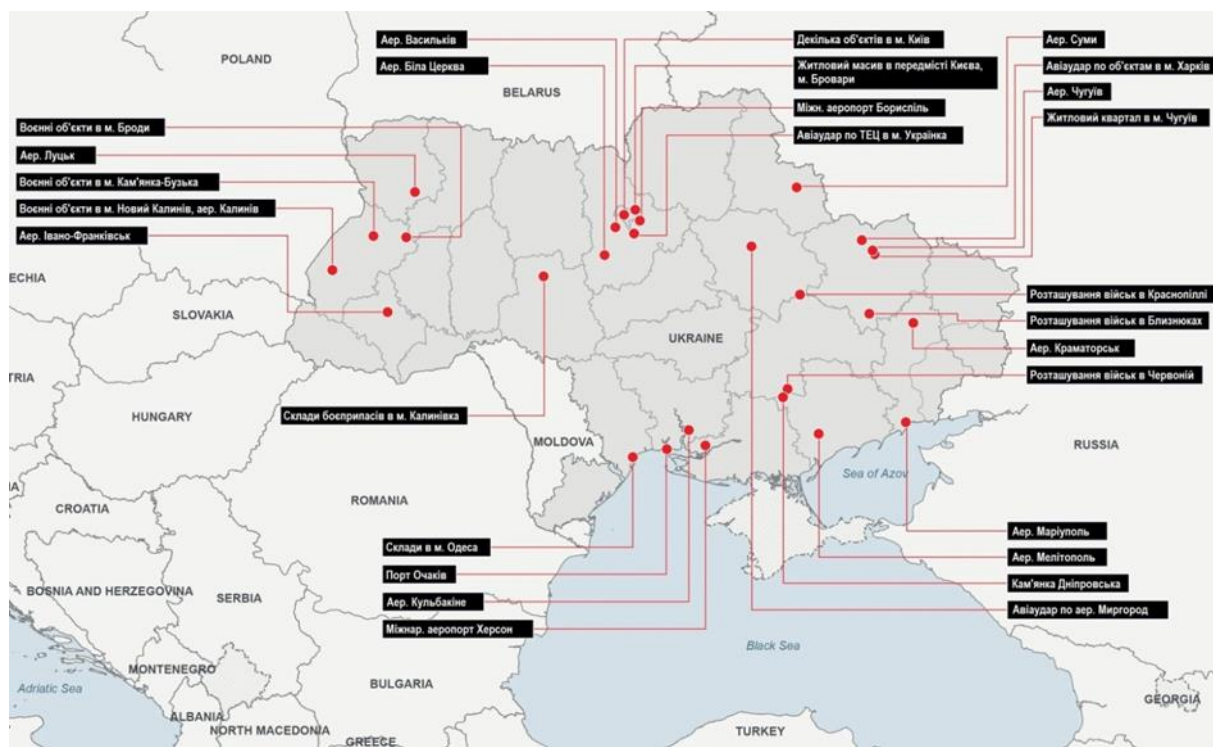

Рисунок 1. Ракетні та авіаційні удари повітряно-космічних сил збройних сил російської федерації по території України, 24 лютого 2022 року

Джерело: <https://www.janes.com/defence-news/ukraine-conflict>

Триденної війни, як про те мріяв ворог, не вийшло. Незважаючи на регулярні обстріли та бомбардування населених пунктів України, противник не досяг своєї стратегічної мети – політичне керівництво не знищено, сили оборони чинять потужний опір, критична інфраструктура

вчасно відновлюється, хаосу і розпачу не спостерігається [3].

Вже на першому етапі “спеціальної воєнної операції” ПС ЗС України, за рахунок рішучих, активних та випереджаючих дій, вдалось не тільки зберегти бойовий потенціал виду, але й зірвати

повітряну наступальну операцію противника, досягнути паритету та зберегти контроль повітряного простору над більшістю території України. Впродовж лічених годин вдалось вивести з-під удару основну частину угруповань авіації, зенітних ракетних, радіотехнічних та спеціальних військ, а також навченого і досвідченого особового складу, бойовий потенціал виду залишається дієвим і достатньо потужним.

Через два місяці від початку агресії, бойова авіація противника відмовилася від дій в контрольованому ПС ЗС України повітряному просторі. Вже з перших днів війни пілоти противника почали уникати прямих сутичок з нашими винищувачами. Ми маємо приклади героїчних дій наших літунів-винищувачів (“привідів Києва”), якими надихаються і пишаються українці.

Проте героїзм не враховується в класичній теорії воєнного мистецтва. Героїчні вчинки є виключенням із правил, результатом недоліків та прорахунків тих, хто планує та приймає рішення. Професіоналізм, справність ОВТ, своєчасне логістичне забезпечення, підготовка та досконале планування операцій (бойових дій) є визначальним для ефективної відповіді на дії значно переважаючого у силі противника.

Сьогодні агресор продовжує застосовувати засоби повітряного нападу (ЗПН), в основному ракетні засоби повітряного, морського та наземного базування з акваторій Чорного та Каспійського морів, тимчасово окупованих територій України, території росії та білорусі. Значно зменшилися обсяги та інтенсивність застосування сучасних крилатих ракет повітряного базування. Противник активно використовує авіаційні керовані ракети типу Х-59М. Для ураження наземних об’єктів почав використовувати протикорабельні ракети П-800 “Оникс” і навіть застарілі ракети радянського виробництва Х-22, які має в значній кількості. Зафіксовані також випадки застосування зенітних керованих ракет зенітної ракетної системи С-300. Непідготовленість екіпажів до застосування даних зразків озброєння у поєднанні з низькою точністю та потужною руйнівною силою, часто призводить до неминучого супутнього збитку і втратам серед цивільного населення.

За даних умов можливості ПС ЗС України щодо забезпечення ефективної охорони повітряного простору (навіть за відсутності системи протиракетної оборони), є одним з основних визначальних факторів, який змінює характер бойових дій і впливає на хід війни в цілому.

За відносно невеликий період часу, керівництвом держави і ЗС України проведено низку заходів, спрямованих на підвищення обороноздатності. Президент України – Верховний Головнокомандувач ЗС України в своїх промовах

чітко визначає першочергову мету – відновити кордони України станом на 24 лютого 2022 року. Представники Командування ПС ЗС України у своїх зведеннях наголошують на успішності дій виду та важливому його значенні у підтриманні обороноздатності держави. Одним із основних пріоритетних завдань для ПС ЗС України визначено забезпечення охорони повітряного простору та протиповітряного прикриття важливих державних і військових об’єктів, а також посилення ППО в зоні ведення операцій (бойових дій) [10, 11]. В стані війни важливим є подальше нарощування бойових спроможностей військових частин ПС ЗС України з метою виконання покладених завдань.

За таких умов, основними напрямками підвищення спроможностей родів військ ПС ЗС України мають бути: організація централізованого планування та управління застосуванням різнорідних і різновідомчих сил та засобів ППО; збільшення обсягу спільних завдань щодо боротьби з малорозмірними цілями, що діють на гранично малих висотах; зосередження комплексного вогневого ураження на зниженні бойового потенціалу угруповання ЗПН противника та системі логістичного забезпечення; виконання завдань в умовах постійної загрози диверсійно-розвідувальних дій противника.

З метою реалізації наведених напрямків щодо підвищення бойових спроможностей військових частин ПС ЗС України, передбачається проведення таких заходів:

закупівля нових зразків ОВТ;

ремонт та відновлення справності ОВТ, в першу чергу, військових частин (підрозділів) бойового складу;

проведення організаційних заходів в органах військового управління та військових частинах ПС ЗС України з удосконалення організаційно-штатних структур та їх функціонування, у відповідності до “А-структури” за стандартами НАТО.

Крім того, доцільно проведення повного аудиту для прийняття рішення щодо необхідності продовження та відкриття нових дослідно-конструкторських робіт за напрямком розробки та модернізації ОВТ.

В оборонному плануванні слід прискорити запровадження новітніх методів планування на основі принципу “всебічного підходу до оборони” та системи розвитку ПС ЗС України за принципом “планування на основі спроможностей, що орієнтоване на загрози”. Цикл оборонного планування має бути спрямовано на поточне управління ресурсами ПС ЗС України з досягненням необхідних спроможностей [13, 17].

Реалізація бойових можливостей родів військ (сил) ПС ЗС України насамперед залежить від рівня готовності техніки та особового складу до виконання завдань за призначенням, творчого

підходу до способів та прийомів застосування військ, ступеню обґрунтованості прийнятих рішень.

У бойовому складі Повітряних Сил мають бути бойові бригади (полки), спроможні виконувати завдання у складі оперативних та оперативно-тактичних угруповань військ (сил) на загрозованих напрямках із відповідною всебічною підтримкою. Крім цього, потребує удосконалення система розвідки, а також визначення необхідного комплексу військових частин для виконання спеціальних завдань.

Підвищення бойових спроможностей повинно відбуватись шляхом удосконалення організаційно-штатних структур військових частин (підрозділів), нарощування підготовки військ (сил), покращення якісного стану озброєння та військової техніки, доведення до необхідного рівня обсягів непорушних запасів, відновлення та створення нової сучасної військової інфраструктури, перш за все у північному, східному та південному регіонах країни.

Нагальним питанням є приведення основних зразків озброєння та спеціальної техніки до стандартів країн-партнерів, досягнення необхідного для виконання завдань за призначенням рівня технічної готовності озброєння та військової техніки, укомплектованості ними військ (сил), запровадження сучасних систем і технологій забезпечення військ (сил), автоматизація процесів управління логістичним забезпеченням, перехід на єдину систему кодифікації військового майна сил оборони сумісну з системою кодифікації, прийнятою в НАТО.

Пріоритетним напрямком розвитку ОВТ ПС ЗС України є закупівля нових зразків із збільшеною дальністю виявлення і вогневого ураження повітряного противника, а також підвищеними вогневими можливостями засобів ППО.

Система управління, всебічного забезпечення, особовий склад повинні бути готові до ефективної реалізації набутих спроможностей в усіх ймовірних сценаріях. Комплектування високопрофесійним та вмотивованим персоналом, оснащення сучасними багатофункціональними бойовими платформами, поєднаними в єдину розподілену мережу, дозволить швидко розосереджуватись, уникаючи нищівних ударів, і так само швидко концентрувати зусилля, наносячи разючі удари у відповідь, завдаючи противнику неприйнятних втрат, що змусить його відмовитись від своїх агресивних намірів.

При цьому, основними завданнями авіації ПС ЗС України є забезпечення винищувального авіаційного прикриття та відбиття (у взаємодії з зенітними ракетними військами) ударів засобів повітряного нападу противника по важливих (критичних) об'єктах інфраструктури та комунікацій, угрупованнях військ (сил), що

прикриваються, збереження їх боєздатності і створення умов для виконання ними поставлених завдань. Існуюча структура тактичної авіації у складі її родів (винищувальна, бомбардувальна, штурмова, розвідувальна), що озброєні широкою номенклатурою літаків радянського виробництва має зазнати змін у напрямку уніфікації з прийняттям на озброєння одного типу сучасного багатоцільового винищувача (бажано не нижче покоління 4++), що також дозволить забезпечити економію ресурсів.

Транспортна і спеціальна авіація, також має зазнати змін у напрямку уніфікації. Як єдина транспортна платформа має бути обраний сучасний середній транспортний літак (бажано національного виробництва), на базі якого створюватимуться інші зразки спеціальної авіаційної техніки.

Навчальна авіація, має бути переоснащена на сучасний багатофункціональний навчально-бойовий літак, який стане основною платформою для підготовки майбутніх пілотів, а за потреби зможе використовуватися для виконання окремих бойових завдань з метою посилення спроможностей тактичної авіації.

Безпілотна складова авіації ПС ЗС України має бути представлена розвідувальними та розвідувально-ударними оперативно-тактичними (оперативними) комплексами [13, 17].

Бойова підготовка авіаційних частин та підрозділів має бути спрямована на набуття спроможностей до виконання більш широкого кола бойових завдань та застосування у складі різномірних тактичних авіаційних груп.

Основним завданням зенітних ракетних військ ПС ЗС України є забезпечення зенітного ракетного прикриття та відбиття (у взаємодії з авіацією) ударів ЗПН противника по важливих (критичних) об'єктах інфраструктури і комунікацій, угрупованнях військ (сил), що прикриваються, збереження їх боєздатності. Для цього зенітні ракетні війська мають перейти на уніфіковані високомобільні зенітні ракетні комплекси, що здатні забезпечити ефективне всепогодне, цілодобове прикриття військ і об'єктів в усьому діапазоні висот можливих дій ЗПН противника [13].

З метою досягнення визначених спроможностей ПС ЗС України, існуюча номенклатура зенітних ракетних комплексів та систем має бути скорочена із переходом до високомобільного, мережеорієнтованого, географічно розподіленого зенітного ракетного комплексу іноземного виробництва середньої дальності (наприклад – NASAMS) [13].

З метою забезпечення гарантованого прикриття найбільш чутливих і критичних об'єктів системи державного управління, об'єктів національної економіки та інфраструктури, окремих критичних

елементів угруповань військ в операціях від ударів ракет, які летять по балістичній траєкторії, має бути закуплений зенітний ракетний комплекс середньої та великої дальності з можливостями ведення протиракетної оборони (наприклад – SAMP-T, “Barak-8”, PATRIOT або їм подібні).

Основним завданням радіотехнічних і спеціальних військ ПС ЗС України в умовах війни є радіолокаційна розвідка повітряного простору з метою своєчасного виявлення засобів повітряного та ракетного нападу противника і забезпечення своєчасного оповіщення про існуючі загрози з повітря. Нарощування системи радіолокаційної розвідки на середніх і малих висотах на загрозованих напрямках з одночасним широким запровадженням засобів автоматизації дозволить підвищити спроможності радіотехнічних військ.

Водночас, з метою збільшення інформаційних можливостей підрозділів радіотехнічних і спеціальних військ, пріоритет розвитку ОВТ має надаватись сучасним мобільним автоматизованим засобам радіолокації та комплексам засобів автоматизації (за можливості, національного виробництва), які оснащені сучасними цифровими засобами зв'язку і передачі інформації, включаючи автоматичні засоби радіолокації з дистанційним управлінням, мобільні засоби обслуговування і ремонту.

Забезпечення взаємосумісності системи збору та відображення інформації про повітряну обстановку з інформаційними системами країн-партнерів і підготовка персоналу до роботи в автоматизованих угрупованнях є пріоритетним напрямком. Проблему нарощування спроможностей з виявлення повітряних цілей на малих та гранично малих висотах, управління силами і засобами ПС ЗС України також можливо вирішити за допомогою придбання літаків дальнього радіолокаційного виявлення та управління (наприклад – E-2C або йому подібні).

Система розвідки ПС ЗС України має забезпечувати цілодобове виявлення та розпізнавання повітряних і наземних цілей, а також виявлення намірів противника щодо підготовки і нанесення ударів із повітря. Головним пріоритетом при цьому є відновлення спроможностей з ведення радіотехнічної розвідки. Також належним чином має бути забезпечена видова та радіо-розвідка відповідної інфраструктури і взаємосумісність елементів системи розвідки Повітряних Сил із системою розвідки ЗС України та країн-партнерів.

Для підвищення ефективності виконання завдань ПС ЗС України, також необхідне створення сучасної потужної системи РЕБ. Сили і засоби РЕБ ПС ЗС України мають забезпечувати своєчасне виявлення і подавлення радіоелектронних засобів розвідки та наведення зброї повітряного противника на загрозованих напрямках і в районах важливих державних і військових об'єктів. Засоби

РЕБ наземного і повітряного базування мають бути автоматизованими і застосовуватись в єдиному інформаційному полі ЗС України [13, 17].

Система зв'язку та радіотехнічного забезпечення, яка є технічною основою системи управління, має забезпечувати зліт і посадку сучасних літальних апаратів за будь-яких погодних умов і часу доби, стійке та гнучке управління в повітрі та забезпечувати надійність зв'язку на всіх рівнях управління ПС ЗС України. За таких умов, існуюча модель системи зв'язку трансформується до багатофункціональної системи управління Повітряних Сил, здатної адекватно реагувати на кіберзагрози та зміни у сучасному багатодомному середовищі [6, 17].

З метою реалізації принципів мережецентричного управління і застосування ПС ЗС України, забезпечення їх живучості, здатності швидко розосереджуватись для уникнення ударів противника та концентруватись на напрямках зосередження головних зусиль, необхідно відновлювати і надалі розвивати аеродромну мережу, створювати розгалужену мережу захищених складів озброєння та паливо-мастильних матеріалів, захищені укриття (споруди) для особового складу та ОВТ, завчасно готувати бойові позиції та позиційні райони.

Обговорення

Ймовірні сценарії застосування ПС ЗС України в умовах сучасного операційного середовища базуються на дослідженнях вже існуючих форм дій та способів застосування в спільних та об'єднаних військових операціях і будуть залежати від [3, 6]:

способу створення угруповань ПС ЗС України (оперативної побудови, порядку перегруповання і всебічного забезпечення);

спроможностей частин (підрозділів) родів військ ПС ЗС України, рівня їх готовності, наявного часу;

наявності та можливостей щодо використання боєготового резерву;

забезпечення запасними базами (аеродромами), підготовленими позиціями;

ефективності подальшої співпраці з країнами-партнерами.

Метою застосування ПС ЗС України залишається ефективне вирішення інформаційних і силових завдань, що не дозволить противнику завоювати і утримати перевагу в повітрі. Як свідчить досвід відбиття агресії російської федерації з повітря, ми маємо усі підстави позбутися вродженого комплексу меншовартості. Наша мета має бути більш амбітною – завоювання і утримання переваги (панування) у повітряному просторі України. Тому основними формами дій Повітряних Сил є і залишаться повітряні операції та бойові дії [1]. З метою ефективного відбиття агресії з повітря, ПС ЗС України мають і надалі застосовуватись за єдиним планом спільно з

іншими складовими сектору безпеки і оборони [7].

Ймовірний сценарій застосування Повітряних Сил вже в найближчій перспективі має передбачати поєднанням форм дій в різних доменах – на землі, на морі, в повітряному, в космічному, в інформаційному, в ментальному та в кібернетичному просторі [3, 6].

Даний підхід дає можливість компенсувати недостатні спроможності угруповань військ (сил) в окремому домені (або декількох доменах) та досягти загального успіху дій в сучасній війні [3, 18, 19].

Висновки

В статті розглянуто склад, призначення, завдання ПС ЗС України, існуючі проблеми ефективного застосування військових частин і підрозділів Повітряних Сил в умовах повномасштабної агресії російської федерації на території України. Проведено аналіз основних факторів, які впливають на подальший розвиток ПС ЗС України, як одного з найбільш перспективних видів ЗС України. Визначені проблемні питання та напрямки розвитку основних родів військ ПС ЗС України та зразків ОВТ.

Реалізація зазначених заходів щодо розвитку родів військ Повітряних Сил та зміна сталих підходів із створенням системи об'єднаного управління силами оборони, забезпечить ефективне виконання Повітряними Силами завдань за призначенням, набуття необхідних спроможностей для ефективної протидії агресії російської федерації, відновлення територіальної цілісності та в подальшому – недоторканність повітряних кордонів України.

Список використаних джерел

1. Горбенко В.М. Методологічний підхід щодо визначення форм дій Повітряних Сил Збройних Сил України / В.М. Горбенко, О.А. Коршець // Науковий журнал “Системи озброєння і військова техніка”, 2021. – №4(68). – С. 144-153.
2. Горбенко В.М. Оцінювання можливих механізмів досягнення Російською Федерацією політичних цілей в Україні з використанням концепцій стратегічного паралічу та операцій на основі ефектів / В.М. Горбенко, О.А. Коршець, Н.О. Королюк // Збірник наукових праць Харківського Національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба, 2020. – №1(63). – С. 113-123.
3. Volodymyr Horbenko, Olena Korshets. Strategic Air Operation as one of the possible instruments in a hybrid war between the Russian Federation against Ukraine // Journal of Scientific Papers “Social development & Security”, 2022. – Vol.12, No.2. PP 14-30.
4. Сучасний спосіб ведення війни: теоретичні основи і практичне наповнення: аналіт. доп. – К.: НІСД, 2021. – 29 с.
5. Історія та сучасність Повітряних Сил Збройних Сил України // Оборонний вісник, 2021. – №7. – С. 4-11.
6. Дроздов С.С. Аналіз операційного середовища та ймовірні сценарії застосування Повітряних Сил

Збройних Сил України / С.С. Дроздов, В.В. Тюрін, О.А. Коршець, В.М. Горбенко // Наука і оборона, 2019. – №3. – С. 25-30.

7. Об'єднана оперативна концепція сил оборони 2030 від 18 березня 2021 року / Генеральний штаб Збройних Сил України. – [Київ]: 2020. – 34 с.

8. Горбенко В.М. Методичний підхід до визначення форм дій та способів застосування військових формувань у системі операцій збройних сил / В.М. Горбенко, В.В. Тюрін, О.А. Коршець // Наука і оборона, 2019. – №2. – С. 29-34.

9. Сучасне озброєння і військова техніка Збройних сил Російської федерації. Довідник учасника ООС / С.П. Корнійчук, О.В. Турінський, Г.В. Пєвцов, та ін. – Х.: ДІСА ПЛЮС, 2020. – 1220 с.

10. Доктрина “Повітряні Сили Збройних Сил України” від 30 листопада 2020 р. – [Київ]: 2020. – 40 с.

11. Доктрина з охорони повітряного простору та протиповітряного прикриття важливих державних і військових об'єктів від 25 грудня 2020 р. – [Київ]: 2020. – 33 с.

12. Візія Збройних Сил України “Візія Генерального штабу ЗС України щодо розвитку Збройних Сил України на найближчі 10 років” / Генеральний штаб Збройних Сил України. – [Київ]: 2020. – Режим доступу: <https://www.mil.gov.ua/special/news.html?article=55107>.

13. Візія Повітряних Сил 2035 / Міністерство оборони України; Командування Повітряних Сил Збройних Сил України. – [Київ]: [б.в.], 2020. – 40 с.

14. Постанова Кабінету Міністрів України № 153 «Про затвердження Порядку взаємодії з припинення протиправних дій суден, які можуть використовуватися для вчинення терористичних актів у повітряному просторі України» від 7 лютого 2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2007-%D0%BF#Text>.

15. Постанова Кабінету Міністрів України № 377 «Про затвердження Порядку виконання завдань черговими силами з охорони повітряного простору України та протиповітряного прикриття важливих державних та військових об'єктів у мирний час та в особливий період (крім періоду дії воєнного стану)» від 26 травня 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/377-2005-%D0%BF#Text>.

16. Постанова Кабінету Міністрів України № 954 «Про затвердження Положення про використання повітряного простору України» від 6 грудня 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/954-2017-%D0%BF#Text>.

17. Олещук М. М. Сучасний стан, завдання та перспективи розвитку Повітряних Сил Збройних Сил України / М. М. Олещук, В. Є. Шамко, О. М. Жарик // Наука і оборона, 2021. – №3. – С. 28-35.

18. Nathan A. Jennings. Realign the Army for multi-domain battle. Режим доступу: <https://www.ausa.org/articles/realign-army-multi-domain-battle>.

19. TRADOC Pamphlet 525-3-1. The U.S. Army in Multi-Domain Operations 2028. Режим доступу: <https://adminpubs.tradoc.army.mil/pamphlets/TP525-3-1.pdf>.

VIEWS REGARDING DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF THE AIR FORCES OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE TAKING INTO ACCOUNT THE EXPERIENCE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

¹Mykola Oleschuk

<https://orcid.org/0000-0001-9737-6896>

²Olena Korshets (candidate of Technical Sciences, Associate Professor)

<https://orcid.org/0000-0002-7225-0848>

²Volodymyr Horbenko (candidate of Military Sciences, Associate Professor)

<https://orcid.org/0000-0002-7030-0995>

¹Air Force Command of the Armed Forces of Ukraine, Vinnytsia, Ukraine

²The National Defence University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi, Kyiv, Ukraine

The article analyzes the existing composition, state and tasks of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine in the conditions of countering the full-scale aggression of the Russian Federation. There are considered the specifics of the execution of tasks of airspace protection and anti-aircraft cover of important state and military objects by the branches of the Air Force under the constant threat of a missile attack on the entire territory of Ukraine, as well as tasks in the operations of the defense forces. Proposed possible directions for the development of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine and defined priority measures aimed at increasing the capabilities for military units (subunits) of the Air Force.

Keywords: Air Force, aviation, anti-aircraft missile forces, radio engineering forces, weapons and military equipment, Russian-Ukrainian war, threats from the air.

References

1. Gorbenko V.M. Metodologichnyi pidhd schodo viznachennya form dly PovItryanih Sil Zbroynih Sil UkraYini / V.M. Gorbenko, O.A. Korshets // Naukoviy zhurnal "Sistemi ozbroEnnya I vlyskova tehnika", 2021. – №4(68). – S. 144-153.
2. Gorbenko V.M. OtsInyuvannya mozhlivih mehanizmIv dosyagnennya RosIyskoyu FederatsIeyu pollIchnih tsIley v UkraYini z vikoristannyam kontseptsIy strategIchnogo paralIchu ta operatsIy na osnovI efektIv / V.M. Gorbenko, O.A. Korshets, N.O. Korolyuk // ZbIrnik naukovih prats HarkIvskogo NatsIonalnogo unIversitetu PovItryanih Sil Imeni Ivana Kozheduba, 2020. – №1(63). – S. 113-123.
3. Volodymyr Horbenko, Olena Korshets. Strategic Air Operation as one of the possible instruments in a hybrid war between the Russian Federation against Ukraine // Journal of Scientific Papers "Social development & Security", 2022. – Vol.12, No.2. PP 14-30.
4. Suchasniy sposIb vedennya vIyni: teoretichni osnovi I praktichne napovnennya: analIt. dop. – K.: NISD, 2021. – 29 s.
5. IstorIya ta suchasniI PovItryanih Sil Zbroynih Sil UkraYini // Oboronniy vIstnik, 2021. – №7. – S. 4-11.
6. Drozdov S.S. AnalIt operatsIynogo seredovischa ta ymovIrnI stsenariYi zastosuvannya PovItryanih Sil Zbroynih Sil UkraYini / S.S. Drozdov, V.V. TyurIn, O.A. Korshets, V.M. Gorbenko // Nauka I oborona, 2019. – №3. – S. 25-30.
7. Ob'Ednana operativna kontseptsIya sil oboroni 2030 vId 18 bereznya 2021 roku / Generalniy shtab Zbroynih Sil UkraYini. – [KiYiv]: 2020. – 34 s.
8. Gorbenko V.M. Metodichniy pidhd do viznachennya form dly ta sposIblv zastosuvannya vlyskovih formuvan u sistemI operatsIy zbroynih sil / V.M. Gorbenko, V.V. TyurIn, O.A. Korshets // Nauka I oborona, 2019. – №2. – S. 29-34.
9. Suchasne ozbroEnnya I vlyskova tehnika Zbroynih sil RosIyskoYi federatsIyi. DovIdnik uchasnika OOS / S.P. KornIychuk, O.V. TurIlnskiy, G.V. PEvtsov, ta In. – H.: DISA PLYuS, 2020. – 1220 s.
10. Doktrina "PovItryani Sili Zbroynih Sil UkraYini" vId 30 listopada 2020 r. – [KiYiv]: 2020. – 40 s.
11. Doktrina z ohoroni povItryanogo prostoru ta protipovItryanogo prikrittya vazhlivih derzhavnih I vlyskovih ob'EktIv vId 25 grudnya 2020 r. – [KiYiv]: 2020. – 33 s.
12. VIZIya Zbroynih Sil UkraYini "VIZIya Generalnogo shtabu ZS UkraYini schodo rozvitku Zbroynih Sil UkraYini na nayblizhchi 10 rokIv" / Generalniy shtab Zbroynih Sil UkraYini. – [KiYiv]: 2020.
13. VIZIya PovItryanih Sil 2035 / MInIsterstvo oboroni UkraYini; Komanduvannya PovItryanih Sil Zbroynih Sil UkraYini. – [KiYiv]: [b.v.], 2020. – 40 s.
14. Postanova Kabinetu MInIstrIv UkraYini № 153 «Pro zatverdzhennya Poryadku vzaEmodIYi z pripinennya protipravnih dly suden, yakI mozhut vikoristovuvatisya dlya vchinennya teroristichnih aktIv u povItryanomu prostori UkraYini» vId 7 lyutogo 2007 r.
15. Postanova Kabinetu MInIstrIv UkraYini № 377 «Pro zatverdzhennya Poryadku vikonannya zavdan chergovimi silami z ohoroni povItryanogo prostoru UkraYini ta protipovItryanogo prikrittya vazhlivih derzhavnih ta vlyskovih ob'EktIv u mirniy chas ta v osobliviyy period (krIm periodu dIYi voEnnogo stanu)» vId 26 travnya 2005 r.
16. Postanova Kabinetu MInIstrIv UkraYini № 954 «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro vikoristannya povItryanogo prostoru UkraYini» vId 6 grudnya 2017 r.
17. Oleschuk M. M. Suchasniy stan, zavdannya ta perspektivi rozvitku PovItryanih Sil Zbroynih Sil UkraYini / M. M. Oleschuk, V. E. Shamko, O. M. Zharik // Nauka I oborona, 2021. – №3. – S. 28-35.
18. Nathan A. Jennings. Realign the Army for multi-domain battle. Rezhim dostupu: <https://www.ausa.org/articles/realign-army-multi-domain-battle>.
19. TRADOC Pamphlet 525-3-1. The U.S. Army in Multi-Domain Operations 2028. Rezhim dostupu: <https://adminpubs.tradoc.mil/pamphlets/TP525-3-1.pdf>.